

**Scrisoare deschisă adresată Ministrului Culturii și Identității
Naționale,
Domnul Lucian Romașcanu,**

Domnule Ministru,

Domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu, manager al Muzeului Național de Istorie a României (MNIR), în declarațiile sale recente (<http://www.hotnews.ro/stiri-esential-22093186-ministerul-culturii-mnir-obligate-plata-unei-recompense-pest-32-000-euro.htm>), precum și în așa-zisele *Clarificări cu privire la Hotărârea 947/2017, a Curții de Apel București* (<http://mnir.ro/clarificari-cu-privire-la-hotararea-9472017-a-curtii-de-apel-bucuresti/>), realizează o serie de afirmații riscante pentru integritatea și securitatea patrimoniului cultural național arheologic, care reflectă crezul care i-a structurat și îi structurează (din nefericire) activitatea din fruntea MNIR, dar și a Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor: o descoperire făcută cu detectorul de metale este o descoperire arheologică întâmplătoare.

Astfel, domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu consideră că gestul domnului Iulian Enache de a preda monedele descoperite cu detectorul de metale „a fost apreciat ca unul foarte pozitiv de Guvernul României”. De fapt, Guvernul doar a consfințit acțiunile anterioare ale domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu de a prelua monedele de la domnul Iulian Enache, pornind de la premisa ciudată că acestea au fost descoperite întâmplător, cu detectorul de metale. Avem, astfel, de-a face cu un cerc vicios: crezul domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu a fost sugerat Guvernului din poziția expertului, iar deciziile luate de Guvern ar confirma faptul că acest crez a fost corect. De fapt, Guvernul a fost făcut părtaș la acțiunea de manipulare a regimului descoperirilor arheologice întâmplătoare, fapt care a stârnit chiar în acele zile reacția indignată a arheologilor, materializată într-o petiție adresată Ministrului Culturii și care nu a primit răspuns nici până astăzi.

Perspectiva asupra patrimoniului arheologic pe care domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu o promovează în spațiul public a fost aplicată la MNIR cu rezultate „remarcabile”: în ciuda numeroaselor memorii și sesizări ale arheologilor din această instituție, prin politica de achiziții impusă de domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu, MNIR a acceptat **mii de alte piese** care au fost aduse de detectoriști **direct** la sediul muzeului, **unele ajungând prin poștă**, în ciuda faptului că respectiva acțiune contravenea flagrant legislației în vigoare referitoare la acest tip de descoperire (Legea 182/2000).

În concepția managerială din cadrul MNIR, aplicată de cei desemnați legal să exercite conducerea acestei instituții publice, pentru protecția patrimoniului arheologic sunt suficienți doi pași: preluarea bunurilor arheologice pe baza unei simple declarații a descoperitorului și, ulterior, plata printr-un contract de vânzare-cumpărare a acestuia (o altă interpretare originală a MNIR a „recompensei” menționată în Legea 182/2000). Arheologii din cadrul MNIR nu uită coada formată în decembrie 2015 de mulțimea de căutători de comori, care așteptau să-și primească banii de la contabilitatea instituției, în baza unor contracte de vânzare-cumpărare. Astfel, conducerea MNIR, utilizând fonduri

publice, sfidând prevederile Legii 182/2000, a transformat acest muzeu într-o *piață de desfacere* pentru așa-ziii „pasionați de istorie”, care și-au văzut astfel încununată financiar (pe bani publici și sub patronajul managerului unei instituții care ar trebui să aibă ca principal crez protejarea patrimoniului național) dorința de a transforma un hobby într-o sursă de venit, indiferent de circumstanțele ilegale în cadrul cărora se desfășura această acțiune managerială.

În timp ce patrona exploatarea patrimoniului arheologic într-un regim de parteneriat public-privat, domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu a blocat multe inițiative ale specialiștilor din MNIR de a contribui la îmbogățirea patrimoniului prin mijloace corecte, științifice și legale (proiecte de cercetare preventivă, proiecte de cercetare finanțate din fonduri ale Ministerului Cercetării). Am asistat, în toți acești ani, la un fenomen de minimizare deliberată, în baza planului managerial (invocat frecvent pentru justificare), a standardelor de bună practică în protecția patrimoniului, alături de hărțuirea și izolarea unei întregi profesii, cu consecințe inclusiv financiare. O bună parte din bugetul MNIR a fost direcționată către proiecte *faraonice* și către achiziții de piese arheologice fără context, provenite din detecție, timp în care domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu refuza personalului de specialitate participarea la competiții și proiecte generatoare de venituri proprii și patrimoniu. Totodată, domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu este principalul responsabil pentru dispariția MNIR de pe „piața” arheologiei preventive (în ciuda faptului că muzeul dispune de un compartiment specializat, format din arheologi experimentați). De asemenea, printr-o restructurare abuzivă a organigramei muzeului, domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu a „declasat” Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare „Alexandra Bolomey” (care aproape două decenii a desfășurat o activitate inovatoare în câmpul academic, apreciată pe plan național și internațional), transformându-l în „compartiment”, fapt care echivalează cu desființarea (în prezent, acest „compartiment” mai cuprinde doar doi specialiști). La toate acestea, putem adăuga migrația specialiștilor din MNIR către instituții în care cercetarea ocupă locul cuvenit, fenomen devenit în ultima vreme, din păcate, un proces constant. Trebuie să menționăm și faptul că practica aceasta managerială îndreptată împotriva cercetării a adus MNIR un prejudiciu de imagine fără precedent, atât în rândul instituțiilor de profil muzeal și academic partenere, cât și la nivelul organismelor descentralizate ale Ministerului Culturii și Identității Naționale. Așadar, concomitent cu acțiunea de destructurare a cercetării în instituție, domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu a transformat MNIR într-o adevărată bursă de valori a patrimoniului arheologic devalizat și într-o instituție de lustrație a practicilor păguboase ale „detectoriștilor”.

În aceste condiții, ținând seama și de tonul declarațiilor publice recente, precum și al clarificărilor, ne întrebăm (retoric) care este poziția domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu în procesul care are ca obiect tezaurul de la Golești: *de pârât* sau *de reclamant*? Având experiența anilor trecuți, arheologii din MNIR nu au nici o îndoială că domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu va încerca să-și implementeze crezul pe toată suprafața și în tot subsolul României. Arheologii din MNIR știu că acțiunile domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu vor generaliza la nivel național dezastrul arheologic produs deja în cazul particular al MNIR, instituție publică aflată în subordinea Dumneavoastră.

În acest sens este relevant faptul că domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu, prin declarațiile sale recente, sugerează că Instrucțiunea 2/2016 a Ministerului Culturii este

responsabilă pentru întârzierea plăților cu bani publici a așa-ziselor „recompense” și „bonificații” pe care statul le-ar datora „detectoriștilor”, cu toate că respectivele piese nu trebuiau să ajungă direct la MNIR (conform prevederilor Alin.1, Art.48, Legea 182/2000), iar bonificațiile se acordă doar în condițiile respectării Alin.1 (conform Alin.5, Art.48, Legea 182/2000)!

Considerăm că, din perspectiva protejării patrimoniului arheologic, Instrucțiunea 2/2016 a reinstaurat bunul simț la nivel moral și aplicarea corectă a legii, la nivel practic: **între detector și descoperirile arheologice întâmplătoare nu se poate pune semnul egal**. Această instrucțiune a oferit clarificarea necesară privind modul în care se interpretează pasajele din lege referitoare la această cazuistică, precum și direcțiile de urmat privind necesitatea corelării legislației românești în vigoare cu prevederile convenției de la Valletta. În ciuda stângăciilor sale juridice formale, speculate în manieră avocătească, Instrucțiunea 2/2016 a avut marele merit de a fi oprit de fapt un fenomen infracțional de masă, dând o direcție clară procedurilor respective. Această instrucțiune își va înceta efectele odată cu finalizarea activității de modificare a legislației în vigoare, care, după cum relevă și cazul pe care îl supunem atenției Dumneavoastră, lasă *portițe* (nepermise) interpretărilor răuvoitoare sau ignorante, potrivit cărora detecția de metale este un act neintenționat, iar recompensa n-ar conta deoarece pasiunea mistuitoare pentru istorie nu are nimic de-a face cu câștigul personal. Prima reglementare în acest sens a fost proiectul de HG pentru modificarea OG43 și a legii 182, avizat de MC în decembrie 2016, dar care nu a mai ajuns în Guvern pentru aprobare. Prevederile respective au fost preluate în Proiectul de lege pentru completarea și modificarea Ordonanței Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri ca zone de interes național și a Legii nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului național mobil, aflat în acest moment în dezbatere publică. Odată finalizat proiectul de lege pentru completarea și modificarea OG 43/2000 și a Legii 182/2000, Instrucțiunea 2/2016 devine caducă. Firește că, până atunci, aceasta necesită reformulările cuvenite, astfel încât să capete aspectul juridic standard, dar acest lucru nu poate fi făcut prin abrogare, ci printr-o înlocuire cu o prevedere similară, fapt solicitat și de Comisia Națională de Arheologie (<http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline/files/PV%20REZOLUTII%20CNA%2027%20OCTOMBRIE2017.doc>).

În declarațiile sale, domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu uită să spună că Instrucțiunea 2/2016 a fost emisă în urma încălcării grosolane de către instituția pe care o manageriază (MNIR) a prevederilor legale referitoare la achizițiile de bunuri culturale și a eludării legilor de protecție a patrimoniului arheologic. Din aceleași declarații, mai aflăm că domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu, din înaltele poziții publice pe care le ocupă, în loc să contribuie la îmbunătățirea legislației în sensul bunului simț și al obligațiilor pe care le are în calitate de președinte a Comisiei Naționale a Muzeelor și Colectțiilor, a solicitat Ministerului Culturii și Identității Naționale să abroge pur și simplu instrucțiunea în cauză, aceasta fiind, se pare, principala preocupare a domniei sale. În acest context, trebuie să subliniem contrastul dintre fermitatea solicitării de abrogare a Instrucțiunii 2/2016 și lipsa anterioară de inițiativă legislativă a domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu, în ciuda înaltelor poziții decizionale pe care le ocupă de mai bine de șapte ani, pe fondul imperfecțiunilor legislative evidente pentru toți cei care lucrează în spațiul muzeal și în zona patrimoniului cultural mobil și, mai ales, ignorând solicitările pe care specialiștii ai MNIR i le-au adresat de-a lungul anilor.

Așa cum reiese din documentele menționate, hotărârea Curții de Apel nu este definitivă, dar tonul „clarificărilor” și al declarațiilor publice emană deja o bucurie abia reținută a domnului manager al MNIR. De aceea, ne simțim răspunzători să-i amintim domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu cum s-a ajuns la emiterea Instrucțiunii 2/2016:

(1) Memoriul din 01.02.2016 înaintat domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu de către arheologii din comisia de achiziții bunuri de patrimoniu (împreună cu anexele care cuprind, printre altele, și memoriile și solicitările adresate domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu încă din 2014 și rămase fără răspuns). Memoriul constata dezinteresul cu care domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu a tratat solicitările firești formulate încă din 2014 de membri ai *Comisiei de recepție, evaluare, achiziții de obiecte de patrimoniu* pentru demararea unei dezbateri necesare schimbării legislației, pentru completarea documentației referitoare la proveniența pieselor descoperite cu detectorul de metale și pentru adaptarea procedurilor interne de achiziție. Memoriul mai constata și discrepanța tragic-hilară dintre „frumusețea” acțiunii de „îmbogățire a patrimoniului” promovată de domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu și dezastrul arheologic produs de politica de achiziții a MNIR.

(2) Răspunsul domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu la memoriul arheologilor este străbătut de contradicția dintre reiterarea crezului mai sus amintit și declinarea oricărei responsabilități pentru ilegalitățile și neregulile semnalate în memorii.

(3) Reacția arheologilor din comisia de achiziții a constatat următoarele: (i) domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu a denaturat argumentația din memoriu în scopul aruncării responsabilității pe umerii comisiei de achiziții și ai arheologilor din MNIR; (ii) răspunsul oferă noi argumente care confirmă temeinicia memoriilor înaintate de arheologii din comisia de achiziții; (iii) răspunsul nu oferă nici o soluție la problemele semnalate în memoriile care i-au fost înaintate.

(4) Avizul negativ emis de Oficiul Juridic al MNIR în data de 18.12.2014 și care nu a fost adus la cunoștința comisiei de achiziții de către domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu căruia îi fusese înaintat. Membrii comisiei de achiziții au avut acces la acest aviz abia în data de 08.03.2016. Este demn de remarcat faptul că piesele descoperite cu detectorul de metale au fost achiziționate la sfârșitul anului 2015, chiar dacă avizul recomanda cu totul altceva. Din perspectiva acestui aviz juridic și a documentației care a fost pusă la dispoziția comisiei de achiziții, cumpărarea pieselor descoperite cu detectorul de metale a fost **ilegală**.

(5) Scrisoarea deschisă adresată ministrului culturii, domnul Vlad Alexandrescu, prin care 22 de arheologi ai MNIR solicitau: (i) instituirea unui moratoriu de trei ani în ceea ce privește utilizarea detectoarelor de metale; (ii) amendarea de urgență a legislației naționale de referință cu privire la protejarea patrimoniului arheologic și la colecțiile muzeale publice; (iii) elaborarea unei proceduri de achiziții aplicabilă în toate muzeele naționale cu profil istorico-arheologic din subordinea directă a Ministerului Culturii; (iv) formularea unui punct de vedere oficial al Ministerului Culturii față de modul în care s-a efectuat „îmbogățirea patrimoniului” colecțiilor MNIR prin achiziționarea, prin contracte de vânzare-cumpărare, a unor piese arheologice și numismatice descoperite cu detectorul de metale.

Pe baza celor prezentate mai sus, considerăm că domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu este principalul responsabil pentru situația în care ne aflăm. De aceea, vă solicităm să luați măsurile administrative adecvate în ceea ce îl privește și în ceea ce privește viitorul Muzeului Național de Istorie a României. Vă mai solicităm urgentarea modificărilor legislative care să consfințească și mai clar faptul că rezultatul muncii căutătorilor de comori cu detectorul de metale nu poate purta numele de descoperire arheologică întâmplătoare.

Anexăm acestei scrisori toate documentele citate și vă asigurăm de tot sprijinul nostru pentru instaurarea stării de normalitate în Muzeul Național de Istorie a României.

Cu stimă,

Adela Bâltac, Cercetător, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Cătălin Bem, Cercetător, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Ionuț Bocan, Muzeograf, Arheolog Secția de Arheologie, MNIR
Corina Borș, Cercetător, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Paul Damian, Director Adjunct, Arheolog, MNIR
Alis Nicoleta Dumitrașcu, Muzeograf, Arheolog, Secția Cabinet Numismatic și Tezaurul Istoric, Birou Tezaurul Istoric, MNIR
Emil Ionuț Dumitrașcu, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Irina Ene, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Constantin Haită, Cercetător, Arheolog, Secția Investigații Fizico-chimice și Biologice, Compartimentul Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare „Alexandra Bolomey”
Cătălin Lazăr, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Rodica Oanță-Marghitu, Șef Birou Tezaurul Istoric, Arheolog, MNIR
Sorin Oanță-Marghitu, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Cătălina Mihaela Neagu, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Eugen Marius Paraschiv, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Irina Petroviciu, Cercetător, Secția Investigații Fizico-chimice și Biologice
Dragomir Nicolae Popovici, Cercetător, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Valentin Radu, Cercetător, Arheolog, Secția Investigații Fizico-chimice și Biologice, Compartimentul Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare „Alexandra Bolomey”
Andra Samson, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Mihaela Simion, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Christina Elena Știrbulescu, Muzeograf, Arheolog, Secția Cabinet Numismatic și Tezaurul Istoric, Birou Tezaurul Istoric, MNIR
Eugen Silviu Teodor, Cercetător, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Ovidiu Țentea, Cercetător, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Alexandru Mircea Rațiu, Muzeograf, Secția de Arheologie, MNIR
Mihai Vasile, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Decebal Vleja, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR
Florentina Mădălina Voicu, Restaurator, Arheolog, Secția Restaurare, MNIR

